

Reactie Cees Grimbergen op reacties na uitzending van Zwarte Zwanen 8 en 9

26 juli 2022

[AAN: Alle kijkers die reageerden op Zwarte Zwanen, aflevering 8 en 9.](#)

Beste kijkers,

Vele honderden reacties kregen wij na uitzending van Zwarte Zwanen 8 en 9. Wij van MAX kunnen niet ieder persoonlijk beantwoorden. Daarom hierbij een globaal antwoord waarin we zo veel mogelijk overeenkomende aspecten uit de reacties behandelen. Mijn motto vandaag is ontleend aan het Simplisties Verbond: LEEF MET VLAG EN WIMPEL, MAAR HOU HET SIMPEL (1978).

Wij danken u allen zeer voor u soms verfrissend eenvoudige, soms doorwrochte analyses. U allen wilt onrechtvaardigheid, machtsmisbruik en nodeloze complexiteit in de pensioensector uitbannen. En presenteert daartoe een grote hoeveelheid suggesties. Die soms weer bijdragen aan méér complexiteit, in plaats van minder. De intenties van sommige briefschrijvers zijn nobel, de consequenties soms averechts.

Voor allerlei technische verbeteringen heeft u suggesties. De 'gedempte premie', 'het omslagstelsel moet het kapitaaldeckingsstelsel vervangen', 'het invaren van DB in DC wordt problematisch', en ga zo maar door. Enkele van deze kijkers zal ik persoonlijk benaderen.

Terug naar de grote lijn van de reacties.

De overgrote meerderheid van de kijkers vindt: goed dat Zwarte Zwanen deze twee aspecten (niet indexeren en de complexiteit van de nieuwe wet) heeft behandeld. Er was veel lof voor Riet Vermeijlen, Marga Dobma, Ger Trines en Ted van der Lugt in Zwarte Zwanen 8. Ze deelden hun slimme analyse en hun eigen portemonnee met de kijker. Ook de andere geïnterviewden droegen stuk voor stuk bij aan meer helderheid in een weerbarstig thema.

Een mailschrijver: 'Allereerst mijn complimenten. Nu maar hopen dat er iets uit deze serie bij onze politiek beklijft. En dat ze er daadwerkelijk ook iets mee dóén.'

De hoop die deze kijker verwoordt, verraadt iets van de machteloosheid die velen ervaren.

Miljoenen gewone mensen kunnen niet meer uitspreken dan deze woorden. Onze ervaring is dat goede suggesties van kijkers-zonder-macht door de pensioenindustrie terzijde worden gelegd.

Terwijl die andermans geld heeft...

Politiek en pensioenindustrie zijn verantwoordelijk en aansprakelijk. In de pensioensector spelen de vakbonden in de besturen van de fondsen een opvallend passieve rol. In eerdere Zwarte Zwanen toonden we aan dat de vakbonden FNV en CNV geen kritische woorden besteden aan fouten, machtsmisbruik, belangenverstrengeling en graaigedrag. In aflevering 9 bleek dat vakbonden en 'de polder' de aanstaande Wet Toekomst Pensioenen gebruiken om hun machtspositie in de Polder te handhaven. Terwijl hun leden daar geen baat bij hebben.

Velen van u hebben kritiek op de 'chantage'-techniek die regering en sociale partners toepassen: alleen pensioenfondsen die akkoord gaan met de nieuwe, nog niet aangenomen, pensioenwet, mogen indexeren. Dat indexeren gebeurt nu bij de grote fondsen mondjesmaat, met zo'n 2 à 3

procent. Terwijl de achterstallige indexatie over de periode 2008 tot en met 2021 26,7 procent bedraagt. Opgeteld nadeel voor werkenden en gepensioneerden: 134 miljard euro!

Een kijker vroeg zich af hoe het toch komt dat enkele 'kleinere' rijke pensioenfondsen wél kunnen indexeren. Dat is een lang verhaal over hoge premies en 'bijstortende' werkgevers in welvarende bedrijfstakken. Dat ga ik hier niet afsteken...

Veel kijkers zijn het eens met onze constatering dat de WTP (Wet Toekomst Pensioenen) de werkelijke tekortkomingen van ons pensioensysteem niet aanpakt. Het lijkt er op dat de jarenlang durende invoering van een nieuwe pensioenwet de pensioenwereld goed uit komt. Zo leidt het opnieuw de aandacht af van de extreem hoge kosten van dit systeem: meer dan tien miljard euro per jaar. Geld dat vooral ten goede komt aan vermogensbeleggers en vele andere functionarissen.

Kwamen er dan geen reacties van kritische kijkers binnen? Zeker wel. Een kritiekpunt was onder andere dat wij de gedachtegang van de architecten van het 'oude' pensioensysteem en het nieuwe uitvoeriger hadden moeten behandelen. We hadden de kijkers nauwgezet moeten uitleggen hoe toekomstige onzekerheden door econometristen en actuarissen worden berekend. Tot in detail! Onze eerlijke reactie: blij toe dat we dat niet gedaan hebben. Want we zouden de kijkers bij duizenden hebben weggejaagd. En dat is niet bedoeling van een programma bij de Publieke Omroep.

Wat we daar aan willen toevoegen is het volgende. Hoe uitvoerig we het ingewikkelde rekensysteem ook uitleggen, het zal de overduidelijke fout in de Pensioenwet niet kunnen recht praten. Die fout is namelijk: er wordt niet gerekend met de werkelijke rendementen, maar slechts met de risicovrije rente. 'Het ging mis', gaf Nederlandsche Bank-man Tjerk Kroes in onze aflevering toe.

Eén kijker verweet ons dat wij in aflevering 8 geradicaliseerde ouderen kritiekloos aan het woord lieten. We nemen deze kijker zijn oordeel niet af. Maar stellen er tegenover dat wij ook hen kritische vragen stelden. En waar wij deze ouderen aan het woord lieten, was dat hoog tijd. Niet eerder in de Zwarte Zwanen-serie deden wij dat zo ruim. Steeds met een reactie van de autoriteiten (Nederlandsche Bank, oud-minister Koolmees, vakbonden) op de kritiek. In die zin waren het 'eerlijke' programma's.

We hebben wellicht te veel van de kijkers gevraagd, met deze afleveringen 8 en 9. Ook wij twijfelen wel eens aan de zin van journalistiek en openbaarheid rond dit krankzinnig ingewikkelde thema. Toch kiezen we er voor om door te gaan. Als is het maar omdat in ons land op dit gebied veel rechtvaardigheid en eerlijkheid te winnen valt. Zeker voor de werkenden en gepensioneerden met een kleine beurs die dit jaar met een geldontwaarding van rond de negen procent geconfronteerd worden.

In 2018 presenteerden wij ons MAX Pensioenmanifest. Dat is aangeboden en heeft uiteindelijk weinig veranderd in de pensioenwereld. Voor kijkers die ons meldden het te willen ondertekenen: u bent vier jaar te laat. Ik overhandigde Pensioenmanifest en 96.000 handtekeningen in november 2018 aan minister Koolmees. Hij koos er voor met deze aanbevelingen niets te doen.

Wat gaan we wél ondernemen? De komende maanden zullen wij van Omroep MAX de ontwikkelingen rond de Wet Toekomst Pensioenen zorgvuldig volgen. Op 12 september is er de eerste behandeling van die wet in de Tweede Kamer. Tot die tijd zal ik wekelijks via sociale media als Twitter, Facebook en LinkedIn terugkijken op de negen Zwarte Zwanen die we sinds 2013 uitzonden. En zal ik een wekelijkse korte column plaatsen op www.maxvandaag.nl/zwartezwanen (ga naar 'dossier Zwarte Zwanen').

Thema: hoe maken we een pensioenstelsel dat ooit sociaal en solidair was opnieuw rechtvaardig?

Houd moed, zet 'm op en word niet chagrijnig. We danken u voor uw reactie en hebt u specifieke vragen? Mail mij.

Vriendelijke groeten,
Cees Grimbergen